

پیوست شماره (۱) دستورالعمل اصلاحی نحوه اداره جلسات شوراهای استانی گفت و گوی دولت و بخش خصوصی

شناسه	رویه اجرایی	تاریخ: ۱۴۰۵/۰۴/۱۵
عنوان موضوع	بررسی عدم تمکین شبکه بانکی به مصوبات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید؛ تهدید جدی ثبات واحدهای تولیدی	
مرجع طرح موضوع	انجمن تولید کنندگان استان خراسان شمالی	
شرح موضوع	بر اساس اطلاعات موجود، عدم تمکین شبکه بانکی به مصوبات ستاد تسهیل، یک چالش جدی با ریشه حقوقی و عملیاتی مشخص است که ثبات واحدهای تولیدی را تهدید میکند. ریشه حقوقی و قانونی تعارض این مشکل عمدتاً از تعارض بین مراجع تصمیم گیرنده ناشی می شود. از یک سو، ستاد تسهیل و رفع موانع تولید (که بر اساس قانون الحاق ۱۳۹۷ تشکیل شده) وظیفه حل مشکلات تولید را دارد. از سوی دیگر، بانک مرکزی به عنوان مرجع اصلی سیاست گذاری پولی و بانکی، ناظر بر کل شبکه بانکی است و بانک ها ملزم به اجرای مصوبات آن هستند. این وضعیت، بانک ها را در دوراهی قرار می دهد: از یک سو با مصوبه ستاد تسهیل مواجه اند و از سوی دیگر باید به دستورالعمل های بانک مرکزی پایبند باشند، چرا که هر گونه تخلف از آن قابل پیگرد است. سازوکار قانونی برای حل تعارض قانونگذار برای این تعارض، راهکاری مشخص در ماده ۶۲ قانون رفع موانع تولید پیش بینی کرده است: «در صورت مخالفت بانک با مصوبه ستاد، بانک موظف است دلایل مستند خود را ظرف یک ماه به هیأتی که توسط رئیس کل بانک مرکزی تشکیل می شود، ارائه دهد. اگر دلایل بانک مورد تأیید این هیأت قرار نگیرد، بانک موظف به اجرای مصوبه شده و عدم تمکین، تخلف از دستور بانک مرکزی تلقی می شود که به هیأت انتظامی بانک مرکزی ارجاع داده می شود. با وجود این قانون، گزارش ها حاکی از آن است که اختلافات همچنان پابرجاست. در یک مورد، بانک پاسارگاد از اجرای مصوبات متعدد مبنی بر تعیین تکلیف بدهی یک گروه صنعتی خودداری کرد و حتی در جلسات کارشناسی حاضر نشد، که منجر به ارجاع پرونده به دادستانی و سازمان بازرسی شد و مصادیقی در مورد بانکهای استان خراسان شمالی نیز وجود دارد. شواهد عینی از عدم تمکین	

در استان‌های مختلف، بر لزوم اجرای مصوبات این ستاد تأکید شده و در صورت عدم تمکین، حتی موضوع اعلام جرم علیه مدیران مستنکف مطرح شده است. بخش قابل توجهی از جلسات کارگروه‌های تسهیل در استان‌ها، به بررسی مشکلات بانکی واحدهای تولیدی اختصاص دارد.	
<u>ابهام در حدود اختیارات ستاد تسهیل</u> یکی از اصلی‌ترین ایرادات، عدم شفافیت در مورد حدود اختیارات قانونی این ستاد است. هدف از تشکیل آن، «حل و فصل» مشکلات واحدهای تولیدی از طریق تفاهم عنوان شده، اما این سوال مطرح است که آیا ستاد می‌تواند مستقیماً در حوزه سیاست‌گذاری بانکی (مانند نحوه وصول مطالبات یا استمهال بدهی‌ها) ورود کند یا مصوبات آن باید حتماً از مسیر بانک مرکزی به شبکه بانکی ابلاغ شود. این ابهام، زمینه‌ساز تعارض و تردید بانک‌ها در اجرا می‌شود. <u>تعارض ذاتی با اختیارات بانک مرکزی</u> هسته مرکزی مشکل، تعارض ذاتی بین مصوبات ستاد و دستورالعمل‌های بانک مرکزی است. از یک سو، کلیه بانک‌ها زیر نظر بانک مرکزی هستند و اجرای مصوبات آن برایشان الزامی بوده و تخلف از آن قابل پیگرد است. از سوی دیگر، مصوبات ستاد نیز ادعای الزام‌آوری دارند. این دوگانگی، بانک‌ها را در موقعیتی دشوار قرار می‌دهد که عملاً نمی‌توانند به هر دو تعهد عمل کنند. <u>ایراد در فرآیند حل اختلاف (ماده ۶۲)</u> قانون برای حل این تعارض، در ماده ۶۲، هیأتی را زیر نظر رئیس کل بانک مرکزی پیش‌بینی کرده تا درباره دلایل مخالفت بانک‌ها تصمیم‌گیری کند. اما انتقاد اساسی این است که با وجود این مکانیسم، عملاً نهاد موازی با شورای پول و اعتبار ایجاد نشده است. در عمل، این ماده نشان می‌دهد که مرجع نهایی اتخاذ تصمیم در امور بانکی، همچنان بانک مرکزی است و این ابهام که ستاد تا چه حد می‌تواند مستقل از بانک مرکزی عمل کند، همچنان پابرجاست. <u>تضاد در موضع‌گیری‌های مقامات</u> این ابهامات حقوقی، به عملکرد عملی نیز کشیده شده است. از یک سو، مقاماتی مانند مدیرکل صمت استان مرکزی، بر اساس ابلاغ دادستان کل کشور، بر الزام‌آور بودن کامل مصوبات ستاد تأکید کرده و حتی از «اعلام جرم علیه مدیران مستنکف» سخن گفته‌اند. این در حالی است که از سوی دیگر، کارشناسان حقوقی بر لزوم انطباق این مصوبات با چارچوب بانک مرکزی تأکید دارند. این تضاد، سردرگمی شبکه بانکی را افزایش می‌دهد. <u>هزینه‌های سنگین برای تولیدکننده</u>	ایرادات و مشکلات مطروحه

نتیجه نهایی این ابهامات و تعارضات، چیزی جز تحمیل هزینه بر واحد تولیدی نیست. سرمایه‌گذاران بر اساس مصوبات ستاد، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی می‌کنند، اما وقتی این مصوبات در مرحله اجرا توسط بانک‌ها با تعلل یا مخالفت مواجه می‌شود، عملاً ثبات و برنامه واحد تولیدی با تهدید جدی روبرو می‌شود و اعتماد به فرآیندهای حمایتی را خدشه‌دار می‌کند.	
جلسه کارشناسی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۲ در محل سالن جلسات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بجنورد برگزار گردید. در این جلسه در خصوص چالشهای فعالان اقتصادی در حوزه بانکی موارد مختلفی بیان شد. جناب آقای قلی پور به عنوان نماینده محترم انجمن تولید کنندگان استان ضمن اظهار گلایه از عدم اجرای مصوبات کارگروه تسهیل کشور اذعان کردند: عدم تمکین از مصوبات ستاد تسهیل و بانک مرکزی است و مهم‌ترین گلایه، نادیده گرفتن مصوبات الزام‌آوری است که به نفع تولید کنندگان و کسب و کارها تصویب می‌شود. برای مثال، سابقه دارد که بانک‌ها با وجود دستور صریح بانک مرکزی برای تعویق اقساط وام‌های قرض‌الحسنه (در دوران کرونا)، همچنان از حساب مشتریان برداشت کرده یا آنها را تهدید به جریمه کرده‌اند. بهانه بانک‌ها عمدتاً "بی‌اطلاعی" یا "عدم دریافت ابلاغیه" بوده است. ایشان ادامه دادند: مشکلات در دریافت و تمدید تسهیلات در سطح استان‌ها، فراوانی مشکلات واحدهای تولیدی در حوزه بانکی و تسهیلات بالاتر از سایر بخش‌هاست. جناب آقای گلکار یکی دیگر از فعالان اقتصادی و تولید کننده استان افزودند: عدم انعطاف بانک‌ها در پرداخت تسهیلات طرح‌هایی مثل "رونق تولید" عدم همراهی با واحدهای تولیدی در زمینه استمهال (مهلت‌دهی)، تقسیط یا بخشودگی جرائم بانکی که از وظایف ستاد تسهیل است. ایجاد تصریح کردند: مسدودسازی بی‌رویه حساب‌های بانکی است یکی از شکایتهای جدی که توسط اتاق پیگیری شد، مسدودسازی تمامی حساب‌های بانکی یک بنگاه به خاطر یک بدهی مشخص است. بانک‌ها گاهی با دریافت یک برگه اجرایی، کل حساب‌های فعال اقتصادی را می‌بندند که باعث توقف کامل چرخه تولید و کاهش اعتبار تجاری آنها می‌شود، در حالی که قانون فقط اجازه توقیف معادل مبلغ بدهی را می‌دهد. در ادامه راهکارهای پیشنهادی به شرح ذیل اعلام شد: • نهادهای پیگیر: اتاق بازرگانی و شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، این گلایه‌ها را به مراجع قضایی منتقل می‌کنند و در مواردی موفق به صدور ابلاغیه برای اصلاح رویه شده‌اند. • ورود دادگستری: در برخی استان‌ها، دادستان‌ها به همراه مدیران بانک‌ها به صورت میدانی از واحدهای تولیدی بازدید و بر رفع موانع بانکی تأکید می‌کنند. - در نهایت، قانونگذار برای بانک‌ها در قبال مصوبات ستاد تسهیل، وظیفه قانونی قائل شده و این مصوبات برای آنها لازمالاجرا است. اگر با مورد خاصی مواجه هستید، پیگیری از طریق اتاق بازرگانی استان یا مراجع قضایی می‌تواند مؤثر باشد.	جمع‌بندی جلسات کارشناسی به تاریخ

شفاف سازی چارچوب حقوقی

هسته اصلی مشکل، در ابهام حدود اختیارات ستاد تسهیل و نحوه تعامل آن با قوانین بانک مرکزی است. راهکار اساسی در این حوزه، شفاف سازی قانونی و تقویت سازوکارهای موجود است:

• رفع ابهام از اختیارات: لازم است مجلس یا هیأت عالی نظارت، با ارائه تفسیری روشن، حدود اختیارات ستاد تسهیل را در حوزه سیاست گذاری پولی و بانکی مشخص کنند. این کار، تداخل وظایف با بانک مرکزی را از بین می برد.

• تقویت و تسریع ماده ۶۲: این ماده، مکانیسم حل اختلاف را تعیین کرده، اما اجرای آن کند است. با تعیین ضرب الاجل های مشخص برای بررسی مخالفت بانک ها توسط هیأت موضوع تبصره و ایجاد شفافیت در فرآیند، می توان از تعلل جلوگیری کرد.

عملیاتی سازی و نظارت قاطع

با شفاف سازی قوانین، نوبت به ضمانت اجرایی و نظارت مؤثر می رسد:

• ارتقای جایگاه نظارتی: باید بر نقش نظارتی استانداران بر کارگروه های استانی تأکید شود و گزارش های منظم از میزان اجرای مصوبات به ستاد ملی ارائه گردد.

• فعال سازی کامل ماده ۶۲: در صورت عدم تمکین بانک و تأیید دلایل آن توسط هیأت، هیأت انتظامی بانک مرکزی باید بدون اغماض و در کوتاه ترین زمان ممکن، با متخلفان برخورد کند تا این ماده به یک بازدارنده جدی تبدیل شود.

ایجاد بستر تعامل و حل مسئله

فراتر از دستورات و برخوردها، ایجاد فضای تعامل برای کاهش تنش و پیدا کردن راه حل های عملیاتی ضروری است:

• گفت و گوی مستمر: با تشکیل جلسات دوره ای میان نمایندگان بانک ها، ستاد تسهیل و بانک مرکزی، می توان پیش از تصویب مصوبات، نظرات کارشناسی بانک ها را دریافت و تعارضات بالقوه را مدیریت کرد.

• آموزش و توجیه: برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران بانک ها و اعضای کارگروه ها درباره حقوق و تکالیف قانونی، می تواند از بسیاری از سوء تفاهم ها و مقاومت های غیر ضروری بکاهد.

پیشنهادهای

فهرست مستندات و

مدارک پشتوانه